

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la inadmisibilitatea recursului în anulare

învinuirea lui

Alexei Bivol
(art. 264¹ alin. (1) Cod penal)

*(Dosarul nr. Ire-2/2023
Nr. PIGD 1-21179924-01-1r/e-12012023)*

Instituția recursului în anulare a fost abolită la 1 septembrie 2023, însă cele declarate până la acea dată se soluționează conform legislației în vigoare la data declarării acestora; Explicarea sensului sintagmei „viciu fundamental” din fostul art. 453 alin. (1) CPP; Durata calității de bănuit în cazul aplicării măsurilor preventive neprivative de libertate.

10 octombrie 2024

Au examinat anterior cauza judecătorești:

Instanța de fond: Dorina Croitor
Instanța de apel: Silvia Ciocan, Silvia Gîrbu, Sergiu Daguța

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților admisibilitatea recursului în anulare declarat de avocatul Elena Buguța în numele condamnatului Alexei Bivol,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stella Bleșceaga, *Președinte*,

Vladislav Gribincea

Ghenadie Eremciuc, *judecători*,

constată următoarele:

ASPECTE GENERALE ȘI DE PROCEDURĂ

1. Alexei Bivol s-a născut în anul XXXXX în Federația Rusă și a obținut permisul de conducere în anul 2017.

2. Condamnatul a fost apărat în această cauză de avocatul Elena Buguța.

3. Cauza penală a fost examinată în procedură generală în lipsa condamnatului.

4. Prima instanță l-a recunoscut vinovat pe Alexei Bivol în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264¹ alin. (1) Cod penal și i-a aplicat pedeapsa sub formă de 220 ore de muncă neremunerată în folosul comunității, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport. La 8 noiembrie 2022, Curtea de apel a respins recursul apărării ca nefondat.

5. La 19 decembrie 2022, avocatul Elena Buguța, în numele condamnatului, a depus recurs în anulare prin care solicită casarea deciziei instanței de apel și sentinței primei instanțe cu încetarea procesului penal, din motiv că există circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală a lui Alexei Bivol.

6. Urmărirea penală în această cauză a fost pornită la 18 noiembrie 2021 și s-a finalizat la 25 noiembrie 2021. Prima instanță a examinat cauza în perioada 07 decembrie 2021 – 21 iunie 2022. Instanța de recurs a examinat cauza între 19 iulie 2022 și 08 noiembrie 2022. Dosarul a ajuns la Curtea Supremă de Justiție la 19 decembrie 2022.

ÎN FAPT

7. La 07 noiembrie 2021, în jurul orei 03:00 Alexei Bivol, conducând automobilul de model „Toyota Auris” în or. Strășeni pe traseul R-1 (Chișinău - Ungheni), a fost stopat în trafic. El a fost supus testării cu etilotestul de model „Dragher” de către agenții de patrulare. În urma testului s-a constatat starea de ebrietate cu grad avansat (concentrația vaporilor de alcool în aerul expirat în cantitate de 0,79 mg/l) și el a fost înlăturat de la conducerea mijlocului de transport. Acțiunile lui Alexei Bivol au fost încadrate conform art. 264¹ alin. (1) Cod penal.

8. La 08 noiembrie 2021, a fost emisă Ordonanța de pornire a urmăririi penale în baza art. 264¹ alin. (1) Cod penal și inițiată procedura de aplicare a măsurii

preventive ridicarea provizorie a permisului de conducere (f.d.21, Vol. I). La 08 noiembrie 2021 a fost recunoscut în calitate de bănuit (f.d. 51, Vol. I), ulterior la 22 noiembrie 2021 în calitate de învinuit (f.d. 60, Vol. I). La 25 noiembrie 2021, Alexei Bivol în calitate de învinuit a refuzat de a face careva declarații asupra faptei imputate (f.d. 62, Vol. I).

9. În cadrul examinării cauzei în fond apărarea a înaintat cerere prin care a solicitat declararea nulității ordonanței de aplicare a măsurii preventive - obligarea de a nu părăsi localitatea (f.d.87-91, Vol. I), constatarea nulității ordonanței de punere sub învinuire din 22 noiembrie 2021 din motivul emiterii acesteia peste mai mult de 10 zile de la înlăturarea de la conducerea mijlocului de transport (f.d.148-153, Vol. I) și, ca rezultat, la finisarea urmăririi penale, încetarea procesului penal (f.d.155-164, Vol. I).

10. La 21 iunie 2022, [prin sentința Judecătoriei Strășeni](#), sediul Central, Alexei Bivol a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264¹ alin. (1) Cod penal și i-a fost aplicată pedeapsa sub formă de 220 ore de muncă neremunerată în folosul comunității, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport. Prima instanță a constatat vinovăția recurentului deoarece rezultatul testării alcoolscopice cu aparatul „Dragher” a confirmat concentrația de alcool 0,79 mg/1 în aerul expirat. Declarațiile martorilor și procesele verbale ale acțiunilor de urmărire penală de asemenea confirmau starea de ebrietate a condamnatului.

11. La 29 iunie 2022, apărătorul condamnatului a declarat recurs prin care a solicitat casarea sentinței, constatarea încălcărilor drepturilor și libertăților fundamentale ale condamnatului art. 6 para. 1 CEDO, anularea ordonanței de punere sub învinuire și a actelor procesuale ale organului de urmărire penală emise ulterior ordonanței menționate și încetarea procesului penal. Avocatul a invocat că termenul de punere sub învinuire a fost încălcat.

12. La 8 noiembrie 2022, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău [a respins recursul](#), decizia fiind irevocabilă. Colegiul a menționat că prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept. Potrivit instanței, declarațiile martorilor, procesul verbal de ridicare și examinare a obiectelor și rezultatul testării cu etilotestul au confirmat vinovăția condamnatului. Cu referire la argumentul recurentului precum că termenul de punere sub învinuire a fost încălcat de către organul de urmărire penală, instanța a menționat că, la 10 noiembrie 2021, prin încheierea Judecătoriei Strășeni, sediul Central, în privința lui Alexei Bivol a fost aplicată măsura preventivă - ridicarea provizoriei a permisului de conducere (f.d.27-28, Vol.I). Ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuit din 08 noiembrie 2021 (f.d.51, Vol. I) a fost adusă la cunoștință lui Bivol Alexei la 09 noiembrie 2021. La 22 noiembrie 2021, condamnatul a fost pus sub învinuire (f.d.60, Vol. I). Procurorul a procedat conform art. 63 alin. (3) din Codul de procedură penală, respectând termenul de punere sub învinuire (pct. 103-106 din decizie).

13. Cu referire la argumentul apărării privind înlăturarea persoanei de la volanul automobilului, instanța a motivat că aceasta este o măsură de constrângere aplicată de reprezentanții Inspectoratului Național de Patrulare în afara procesului penal, atunci când există suspiciuni suficiente că persoana se află în stare de ebrietate și reprezintă doar o măsură de moment în vederea evitării producerii unor consecințe periculoase în cadrul traficului rutier (pct. 107-108 din decizie). Instanța de recurs a constatat o motivare temeinică a sentinței, în corespundere cu exigențele articolului 6 CEDO.

14. La 19 decembrie 2022, apărătorul condamnatului Alexei Bivol, Elena Baguța a depus recurs în anulare prin care solicită casarea deciziei instanței de apel și sentinței și încetarea procesului penal deoarece sunt circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală a condamnatului. În motivarea recursului în anulare se invocă temeiurile identice celor din recurs (a se vedea para. 10).

15. La 07 februarie 2023, Curtea Supremă de Justiție a solicitat procurorului depunerea referinței la recurs. În adresa instanței a parvenit referința procurorului Sergiu Crijanovschi prin care solicită declararea recursului ca fiind neîntemeiat, deoarece argumentele invocate de recurent nu au suport legal.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

16. Partea relevantă a art. 63 Cod de procedură penală este următoarea:

17. „(1) Bănuitul este persoana fizică față de care există anumite probe că a săvârșit o infracțiune pînă la punerea ei sub învinuire. Persoana poate fi recunoscută în calitate de bănuît prin unul din următoarele acte procedurale, după caz:

- 1) procesul-verbal de reținere;
- 2) ordonanța sau încheierea de aplicare a unei măsuri preventive neprivative de libertate;
- 3) ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuît.

...

(2) Organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuît:

- 1) persoana reținută – mai mult de 72 de ore;
- 2) persoana în privința căreia a fost aplicată o măsură preventivă neprivativă de libertate – mai mult de 10 zile din momentul cînd i s-a adus la cunoștință ordonanța despre aplicarea măsurii preventive;
- 3) persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate – mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și al adjuncților săi - mai mult de 6 luni.

(3) La momentul expirării, după caz, a unui termen indicat în alin.(2), organul de urmărire penală este obligat să elibereze bănuitul reținut ori să revoce, în modul stabilit de lege, măsura preventivă aplicată în privința lui,

dispunând scoaterea lui de sub urmărire sau punerea lui sub învinuire. În caz de prelungire a termenului de menținere în calitate de bănuț mai mult de 3 luni, ofițerul de urmărire penală este obligat să informeze imediat bănuțul despre aceasta. ...

(5) Calitatea de bănuț încetează din momentul eliberării reținutului, revocării măsurii preventive aplicate în privința lui ori, după caz, anulării ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuț și scoaterii lui de sub urmărire, sau din momentul emiterii de către organul de urmărire penală a ordonanței de punere sub învinuire.”

18. Articolul 251 Cod de procedură penală în vigoare la acel moment, prevedea încălcările care atrag nulitatea actelor procedurale după cum urmează:

„(1) Încălcarea prevederilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal atrage nulitatea actului procedural numai în cazul în care s-a comis o încălcare a normelor procesuale penale ce nu poate fi înlăturată decât prin anularea aceluia act.

(2) Încălcarea prevederilor legale referitoare la competență după materie sau după calitatea persoanei, la sesizarea instanței, la compunerea acesteia și la publicitatea ședinței de judecată, la participarea părților în cazurile obligatorii, la prezența interpretului, traducătorului, dacă sînt obligatorii potrivit legii, atrage nulitatea actului procedural.

(3) Nulitatea prevăzută în alin. (2) nu se înlătură în nici un mod, poate fi invocată în orice etapă a procesului de către părți, și se ia în considerare de instanță, inclusiv din oficiu, dacă anularea actului procedural este necesară pentru aflarea adevărului și justa soluționare a cauzei.

(4) Încălcarea oricărei alte prevederi legale decât cele prevăzute în alin. (2) atrage nulitatea actului dacă a fost invocată în cursul efectuării acțiunii – când partea este prezentă, sau la terminarea urmăririi penale – când partea ia cunoștință de materialele dosarului, sau în instanța de judecată – când partea a fost absentă la efectuarea acțiunii procesuale, precum și în cazul în care proba este prezentată nemijlocit în instanță.

19. Art. 264¹ alin. (1) Cod penal, la 7 noiembrie 2021, prevedea următoarele:

„(1) Conducerea mijlocului de transport de către o persoană care se află în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de substanțe stupefiante și/sau de alte substanțe cu efecte similar

se pedepsește cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.”

20. Instituția recursului în anulare a fost abrogată prin Legea nr. 246/2023, în vigoare din 01 septembrie 2023. Totuși, această modificare nu are efect asupra recursurilor în anulare depuse până la 01 septembrie 2023. Conform art. XI alin. (3¹) al acestei legi:

„Recursurile în anulare declarate până la intrarea în vigoare a prezentei legi se examinează și se soluționează conform legislației în vigoare la data declarării acestora.”

21. Până la 01 septembrie 2023, partea relevantă a art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, care se referea la temeiurile pentru recurs în anulare, era următoarea:

„(1) Hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată...”

22. Conform art. 6 pct. 44) Cod de procedură penală:

„44) viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărârea pronunțată – încălcare esențială a drepturilor și libertăților garantate de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, de alte tratate internaționale, de Constituția Republicii Moldova și de alte legi naționale;”

23. Conform art. 454 Cod de procedură penală, în vigoare în perioada relevantă:

„Recursul în anulare poate fi declarat în termen de 6 luni de la data rămânerii irevocabile a hotărârii judecătorești.”

24. Art. 456 alin. (2) și (3) Cod de procedură penală prevedea următoarele:

„(2) Admisibilitatea în principiu a recursului în anulare declarat împotriva deciziei Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție o va decide un complet format din 5 judecători, fără citarea părților, în camera de consiliu, în baza materialelor din dosar.

(3) În cazul constatării condițiilor prevăzute la art. 432 alin. (2), completul format din 5 judecători va decide asupra inadmisibilității recursului înaintat prin decizie motivată adoptată în unanimitate, iar în cazul constatării condițiilor prevăzute la alin. (4) al articolului menționat, completul va trimite prin raport recursul în anulare pentru judecare Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție.”

25. Art. 13 alin. (5¹) al Legii cu privire la Curtea Supremă de Justiție, după modificările introduse prin Legea nr. 224/2024, prevede următoarele:

„(5¹) ... Curtea Supremă de Justiție va examina în complete de 3 judecători cererile de recurs, cererile de recurs în anulare și cererile de revizuire, care au fost inițial repartizate spre examinare completelor din 5 judecători. Acestea vor fi examinate de completul de judecători din care face parte judecătorul raportor.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

26. Având în vedere prevederile art. 13 alin. (5¹) al Legii cu privire la Curtea Supremă de Justiție (a se vedea para. 25), în pofida prevederilor art. 456 alin. (2)

Cod de procedură penală (a se vedea para. 24), admisibilitatea recursului în anulare este examinat de un complet din trei judecători ai Curții Supreme de Justiție.

27. Recursul în anulare examinat a fost declarat în mai puțin de șase luni de la pronunțarea deciziei instanței de recurs, adică a fost depus în termen.

28. Examinând recursul în anulare, Curtea Supremă de Justiție trebuie să răspundă la întrebarea dacă hotărârea atacată irevocabilă este afectată de un viciu fundamental.

a. Definierea „viciului fundamental”

29. Art. 6 pct. 44) Cod de procedură penală, care definește „viciul fundamental”, nu este foarte explicit. Sintagma „viciu fundamental” a fost preluată în Codul de procedură penală din Protocolul 7 art. (4) alin. (2) la Convenția Europeană pentru Drepturile omului (CEDO). Prin urmare, sintagma „viciu fundamental” urmează a fi interpretată prin prisma jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO).

30. Protocolul 7 art. (4) alin. (2) la CEDO prevede excepții de la principiul *res judicata* în materie penală. Excepțiile se referă la apariția unor fapte noi sau recent descoperite sau la constatare unui viciu fundamental în cadrul procedurii precedente. În această cauză nu se invocă apariția unor „fapte noi sau recent descoperite”. Prin urmare, ultima sintagmă nu va fi interpretată în această hotărâre.

31. Noțiunea de „viciu fundamental”, în sensul art. 4 alin. 2 din Protocolul nr. 7, sugerează că numai o încălcare gravă a unei norme de procedură, care aduce o gravă atingere integrității procedurii precedente, poate servi ca bază pentru redeschiderea acesteia în detrimentul persoanei acuzate. Când redeschiderea este solicitată în beneficiul persoanei acuzate, cerințele pentru redeschiderea procedurii ar putea fi mai puțin stricte, cu condiția că nu sunt afectate drepturile altor persoane. În ultimul caz, natura viciului va trebui evaluată în primul rând în funcție de dacă s-a încălcat dreptul la apărare și, astfel, a fost împiedicată buna administrare a justiției. În toate cazurile, motivele care justifică redeschiderea procesului trebuie să fie de natură „să afecteze hotărârea pronunțată” (*mutatis mutandis* hot. CtEDO [Mihalache v. România](#), 2019, para. 133).

32. Asigurarea unificării practicii judecătorești (*Mihalache v. România*, para. 134-138) sau reaprecierea situației de fapt în lipsa unor fapte noi sau recent descoperite (hot. [Stavilă v. România](#), 2022, para. 88-102) care nu erau în vădit iraționale (hot. [Bujnița v. Moldova](#), 2007, para. 23) nu au fost considerate de CtEDO ca constituind un „viciu fundamental”. Greșelile sau erorile autorităților trebuie, de regulă, interpretate în beneficiul persoanei acuzate și, de regulă, nu pot fi invocate în detrimentul acesteia (hot. [Rachikov v. Rusia](#), 2007, para. 50). Totuși, carențe deosebit de grave de procedură precum omisiunea investigării motivelor de instigare la ură care au stat la baza unui atac violent, cât și neluarea în considerare a unor astfel de motive la stabilirea pedepsei pentru infracțiunile violente motivate de ură au fost considerate de CtEDO drept „vicii fundamentale”

(*Sabalic v. Croația*, 2021, para. 114). CtEDO de asemenea a nu a găsit o violare a art. 6 CEDO atunci când, prin căi extraordinare de atac, a fost casată o hotărâre judecătorească irevocabilă de condamnare care nu combătea câteva probe din dosar care confirmau nevinovăția (hot. *Lenskaya v. Rusia*, 2009, para. 40-44).

33. Din para. 30-35 rezultă că viciului fundamental există dacă sunt întrunite cumulativ următoarele elemente:

- a) a fost stabilită o încălcare a normelor de procedură;
- b) această încălcare este „gravă”;
- c) încălcarea a afectat soluția din hotărârea pronunțată.

34. Curtea Supremă de Justiție notează că, având în vedere că pune în discuție un lucru judecat, recursul în anulare nu poate reprezenta un recurs ordinar repetat. Pentru a admite recursul în anulare, gravitatea încălcărilor trebuie să fie considerabil mai mare decât cele care pot servi drept temei pentru admiterea recursului ordinar.

b. Prezența viciului fundamental în această cauză

35. Recurentul menționează că a fost încălcat dreptul condamnatului la un proces echitabil prin faptul că instanțele inferioare au apreciat unele acte procesuale ale organului de urmărire penală în calitate de probe, deși acestea trebuiau anulate și încetat procesul penal. Recurentul invocă nulitatea ordonanței de punere sub învinuire din 22 noiembrie 2021 (f.d.60-61, Vol. I), declarând că a fost emisă cu încălcarea termenului de 10 zile prevăzut la art. 63 alin. (2), pct. 2) Cod procedură penală, iar actele emise după această dată de către organul de urmărire penală sunt lovite de nulitate, circumstanță ce exclude tragerea la răspundere penală a condamnatului. Recurentul nu contestă fapta imputată, axându-se doar asupra legalității actelor de procedură. Curtea de apel a constatat și a expus în (pct. 103-106 din decizie) că procurorul a procedat conform art. 63 alin. (3) din Codul de procedură penală, respectând termenul de punere sub învinuire a condamnatului.

36. Apărarea consideră că calitatea de bănuț a lui Alexei Bivol trebuia calculată din momentul emiterii procesului-verbal privind înlăturarea de la conducerea vehiculului, adică din 07 noiembrie 2021, deoarece această reprezintă o măsură preventivă neprivativă de libertate. Potrivit recurentului, în cazul aplicării măsurii preventive neprivative de libertate, calitatea de bănuț expiră peste 10 zile, în temeiul art. 63 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală. Potrivit acestuia, calitatea de bănuț a lui Alexei Bivol a expirat la 17 noiembrie 2021, iar el a fost pus sub învinuire la 22 noiembrie 2021.

37. Potrivit recurentului, în cazul aplicării măsurii preventive neprivative de libertate, calitatea de bănuț expiră peste 10 zile, în temeiul art. 63 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală. Art. 63 prevede trei modalități distincte de obținere a calității de bănuț, prin reținere, aplicarea măsurilor preventive neprivative de

libertate și prin ordonanța procurorului. Durata pentru care este oferită calitate de bănuț diferă pentru fiecare modalitate. Aceste modalități sunt alternative. Primele două modalități au fost introduse pentru a asigura o protecție juridică persoanelor în privința cărora nu a fost emisă o ordonanță de recunoaștere în calitate de bănuț. Legea nu interzice emiterea ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuț după aplicarea măsurilor preventive neprivative de libertate. Din contra, în para. 29 din [Decizia nr. 25/2018](#), Curtea Constituțională a menționat că a organelor de urmărire penală au obligația de a recunoaște această persoană în calitate de bănuț în decurs de cinci zile din momentul de începere a primei acțiuni procedurale. Drept consecință, în cazul emiterii ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuț, primele două opțiuni își pierd relevanța. Cu alte cuvinte, din momentul emiterii ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuț, calitatea de bănuț este valabilă timp de trei luni, sau, cu acordul Procurorului General sau a adjuncților acestuia, timp de șase luni. Acest fapt rezultă chiar din art. 63 Cod de procedură penală. Alin. (5) al acestui articol se referă la încetarea calității de bănuț. El nu prevede încetarea calității de bănuț oferită prin ordonanță odată cu expirarea a 10 zile de la aplicarea măsurii preventive neprivative de libertate.

38. Condamnatul a fost înlăturat de la conducerea mijlocului de transport pe 07 noiembrie 2021. El a fost recunoscut în calitate de bănuț la 08 noiembrie 2021, peste o (una) zi după incident. El a fost pus sub învinuire pe 22 noiembrie 2021 (f.d.60-61, Vol. I), peste 13 zile de la obținerea calității de bănuț. Ordonanța de punere sub învinuire a fost emisă la 22 noiembrie 2021, peste mai puțin de trei luni. Prin urmare, argumentul privind încălcarea termenului de punere sub învinuire este nefondat.

39. Completul reiterează că pentru constatarea viciului fundamental și admiterea recursului în anulare era necesară întrunirea cumulativă a celor trei condiții menționate la para. 33. Argumentele recurentului nu reprezintă un viciu fundamental. Din considerentele de mai sus, conform art. 13 alin. (5¹) al Legii cu privire la Curtea Supremă de Justiție, art. 456 alin. (2) și (3) Cod de procedură penală (versiunea la data depunerii recursului în anulare),

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declară inadmisibil recursul în anulare înaintat de Elena Bagața, în interesul condamnatului Alexei Bivol, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 noiembrie 2022.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stella Bleșceaga

Judecători

Vladislav Gribincea

Ghenadie Eremciuc